

2021-12-17

Juridiska fakultetskansliet

Infrastrukturdepartementet

Remissvar: Ansvarsfrågan vid automatiserad körning samt nya regler i syfte att främja en ökad användning av geostaket (Ds 28:2021)

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har beretts möjlighet att besvara remissen av Ds 2021:28 Ansvarsfrågan vid automatiserad körning samt nya regler i syfte att främja en ökad användning av geostaket. Fakultetsnämnden har följande synpunkter på förslaget.

Ansvarsfrågan vid automatiserad körning

Juridiska fakultetsnämnden har i sitt remissvar avseende förslagen i den tidigare utredningen *SOU 2018:16 Vägen till självkörande fordon* kritiserat det faktum att föraren inte givits något ansvar för den automatiserade delen av körningen och att detta istället lagts på ägaren av fordonet. I det modifierade förslaget i 5 § i förslaget till lag om ändring i lagen (2019:000) om automatiserad körning har detta modifierats något. Utöver att föraren ska vara beredd att under automatiserad körning utan dröjsmål ta över kontrollen över körningen och föra fordonet manuellt måste denne också ska vara beredd att med den skyndsamhet som situationen kräver även i övrigt vidta åtgärder av betydelse för trafiksäkerheten. Fortfarande förutsätter emellertid båda situationerna att det automatiserade systemet begär att föraren ska överta kontrollen eller vidta vissa åtgärder för att ansvaret ska övergå från ägaren till föraren. Undantag görs endast för de fall då föraren på något sätt har påverkat systemet.

Den grundläggande uppdelningen av ansvaret mellan föraren och ägaren framstår emellertid fortfarande som problematisk eftersom det kan tänkas uppstå situationer där en olycka hade kunnat undvikas om föraren ingripit trots att det automatiska systemet aldrig begärde detta. Vidare framstår det i sammanhanget som anmärkningsvärt att en förare enligt 6 § i förslaget får ägna sig åt annat än att övervaka körningen under förutsättning att detta inte hindrar honom eller henne från att ta över körningen enligt 5 § samtidigt som det föreslås fortsatt råda ett explicit förbud mot att använda handhållen mobiltelefon och annan kommunikationsutrustning enligt 4 kap. 10 e § i förslaget om ändring i trafikförordningen (1998:1276). Det kan här ifrågasättas varför föraren ska tillåtas ägna sig åt aktiviteter som i minst lika hög grad som användningen av en handhållen mobiltelefon riskerar att ta uppmärksamheten från övervakningen av körningen och trafiksituationen.

Juridiska fakultetsnämnden

Fakultetsnämnden anser här att föraren snarare borde ges en generell övervakningsplikt även under den automatiserade körningen. En sådan övervakningsplikt skulle på ett bättre sätt överensstämma med det grundläggande syftet bakom trafiksäkerhetslagstiftningen att undvika olyckor. Den föreslagna regleringen synes bygga på föreställningen att automatiska system är tekniskt ofelbara i så måtto att de alltid kommer att förvarna föraren i potentiellt farliga situationer. Att konstruera ett sådant heltäckande system förefaller dock mycket svårt eftersom det alltid föreligger risk att systemet antingen blir alltför känsligt och i tid och otid påkallar förarens uppmärksamhet eller att det blir alltför okänsligt och därför aldrig begär att föraren ska ta över körningen i vissa allvarliga trafiksituationer. Det sagda gäller speciellt i fråga om ny och oprövad teknik. Liknande erfarenheter finns från sjöfartens område i fråga om införande av automatiska varningssystem.

Ökad användning av geostaket

Juridiska fakultetsnämnden har inte några synpunkter på de delar av utredningen som berör förslag i avsikt att främja ökad användning av geostaket.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jessika van der Sluijs. Yttrandet har beretts av professor Johan Schelin. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Jessika van der Sluijs

Karolina Alveryd